
JAARVERSLAG 2020 COMMISSIE VAN TOEZICHT

P.I. ROTTERDAM, LOCATIE HOOGVLIET

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2020 van de Commissie van Toezicht van de Penitentiaire Inrichting Rotterdam, locatie Hoogvliet.

Het jaarverslag geeft, naast enige statistische gegevens over omvang en aard van de ingediende klachten, een impressie van de waarnemingen die de leden van de Commissie hebben opgedaan tijdens hun werkzaamheden, met aandacht voor toezicht in tijden van de COVID-19 pandemie.

Ook zijn de belangrijkste gesprekspunten opgenomen die tijdens de vergaderingen van de Commissie, al dan niet in aanwezigheid van de directie, de revue zijn gepasseerd.

De Commissie dankt de directie, de afdelingshoofden en alle overige medewerkers voor de constructieve en prettige samenwerking in 2020, juist in deze bijzondere omstandigheden.

Inrichting

Naam en bestemmingsaanwijzing inrichting: P.I. Rotterdam, locatie Hoogvliet, gevangenis, tevens inrichting voor stelselmatige daders (ISD) en deels huis van bewaring.

Aantal detentieplaatsen 2020:

- 124 detentieplaatsen Huis van Bewaring
- 48 detentieplaatsen ISD
- 30 detentieplaatsen ZBBI
- 6 plaatsen Kleinschalige Voorziening, detentiepreventie

De Commissie van Toezicht

De Commissie van Toezicht bestaat uit de volgende personen:

- Voorzitter mw. A.M.L. Kruit, lid sinds 01-01-2017
- Waarnemend voorzitter mw. M. J. Coenraad, lid sinds 01-11-2013

Leden, te weten:

- Dhr. L. van Geest, lid sinds 01-04-2010 tot 01-08-2020
- dhr. M.C. van Bellen, beklagvoorzitter, lid sinds 01-07-2006
- mw. I.W.M. Laurijssens, beklagvoorzitter, lid sinds 01-04-2016
- mw. C. Vogtschmidt, beklagvoorzitter, lid sinds 01-07-2019
- mw. B.A. van Doorn, lid sinds 01-11-2013
- dhr. K.W. Sagel, lid sinds 01-12-2012
- mw. S. Ebecilio, lid sinds 01-01-2017
- dhr. Juffermans, lid sinds 01-06-2018
- dhr. S. Aseib, lid sinds 01-09-2020
- mw. M. de Kock-Molendijk, lid sinds 01-09-2020

Als ambtelijk secretaris is mw. M.S. Brink-Vosselman aan de commissie verbonden.

Cijfers over 2020

Aantal beklagzittingen: 22

Aantal vergaderingen: 11

Totaal aantal klachten: 541

De toezichhoudende taak

In de maandelijkse vergaderingen van de commissie staat de toezichhoudende taak centraal. Door gedachtewisselingen met de directie over actuele aangelegenheden wordt gestreefd naar het voorkomen van klachten en het verbeteren van het begrip tussen gedetineerde en medewerker binnen de inrichting. In dit streven past ook het overleg met directie en afdelingshoofden om door betere samenwerking en communicatie tot vermindering van klachten te komen en het leefklimaat te verbeteren. Er is sprake van een open en constructieve verstandhouding tussen de directie en de commissie.

Tot maart 2020 heeft de Commissie haar werkzaamheden verricht zoals gebruikelijk, eind maart 2020 heeft de Nederlandse overheid een intelligente lockdown ingesteld vanwege de COVID-19 pandemie. Hierdoor veranderde de wijze waarop de Commissie haar werk kon doen, ingrijpend.

Het heeft even geduurd voordat de Commissie een en ander had opgetuigd om digitaal te kunnen vergaderen. Vanuit de rechtbank is Skype voor bedrijven aangedragen als veilige overlegmogelijkheid. Tussentijd is er veel telefonisch contact geweest tussen de voorzitter en de directie om op de hoogte te blijven van alle ontwikkelingen.

De inrichting is, gemiddeld genomen, redelijk soepel door de pandemie heen gekomen. Er waren momenten waarop er veel personeelsleden tegelijk uitgevallen waren, tot onveilige situaties heeft dit echter niet geleid. Ook een grote COVID-uitbraak binnen de inrichting is uitgebleven, relatief weinig gedetineerden zijn besmet geraakt met het virus.

De adviestaak

Voorafgaand aan de maandelijkse vergadering hebben de commissieleden buiten aanwezigheid van de directie kort overleg. Hierbij worden relevante punten besproken die in de voorgaande maand naar voren zijn gekomen bij weekcommissariaten, beklagzittingen, GeDeCo en via externe partijen verkregen informatie. Ook wordt gekeken naar de stand van zaken bij lopende onderwerpen.

In de aansluitende vergadering worden aan de hand van een vooraf opgestelde agenda diverse onderwerpen voorgelegd aan de directie. Opmerkingen en adviezen vanuit de Commissie worden door de directie meegenomen. Indien nodig wordt gebruik gemaakt van de gezamenlijke actielijst, zodat hier later op terug gekomen kan worden.

Tijdens de vergaderingen zijn diverse afdelingshoofden, alsmede het hoofd medische dienst, het hoofd arbeid, het hoofd beveiliging en de uitvoerende opleider uitgenodigd om het reilen en zeilen in de inrichting te bespreken. Hiermee houden de commissieleden de lijnen kort en zijn alle betrokkenen herkenbaar en aanspreekbaar wanneer zij elkaar in de inrichting treffen.

Tot en met maart is dit proces verlopen zoals gebruikelijk, daarna zijn de vergaderingen via Skype geweest. Dit heeft een beroep gedaan op ieders flexibiliteit en vindingrijkheid, maar heeft eraan bijgedragen dat de werkzaamheden van de Commissie sneller dan verwacht gedigitaliseerd zijn.

In de zomer heeft de Commissie tweemaal 'live' vergaderd, hierna echter werden de maatregelen weer aangescherpt waardoor dit niet langer mogelijk was. Aangezien locatie Hoogvliet een gebouw op leeftijd is, beschikt het over weinig ruimten waar men op afstand van elkaar kan vergaderen. Samen met de directie blijft de Commissie zoeken naar mogelijkheden.

De GeDeCo komt elke zes weken samen voor een vergadering. Van de beide HvB afdelingen (Maas en Metro) is er een door de gedetineerden gekozen vertegenwoordiger. Het afdelingshoofd van de Maas vertegenwoordigt de directie. Namens de CvT is mevrouw Coenraad bij de vergaderingen aanwezig. De voorzitter en de secretaris komen vanuit de gedetineerden. Zij stellen de agenda samen. De vertegenwoordiger van de directie brengt nieuwe informatie over regelingen en/of wijzigingen en dergelijke ter sprake. In 2020 hebben er twee vergaderingen op de standaard manier plaats gevonden. Nadat de COVID-19 pandemie ook Nederland bereikte en er verstrekkende maatregelen werden ingevoerd, kon er geen gezamenlijk overleg meer plaatst vinden. De besprekingen vonden vanaf dat moment twee per afdeling plaats. Vanaf augustus belde de CvT tijdens het overleg in en kon zo telefonisch aan de vergaderingen deelnemen. Veel aandacht werd besteed aan de uitvoering van de nieuwe regels rondom veiligheid ter voorkoming van mogelijke besmetting, waaronder de aanpassingen van het dagprogramma, de bezoekenmogelijkheden en de arbeid. Vanuit de GeDeCo-kas werd nog wel elke maand een snack verzorgd voor alle gedetineerden, wat door allen gewaardeerd wordt.

De bemiddelingstaak

Bij de Commissie van Toezicht kunnen gedetineerden terecht met de onder hen levende wensen en gevoelens. Alle gedetineerden kunnen middels een klachtenformulier een formele klacht indienen. De klachten worden gedeponereerd in een postbus en de weekcommissaris inventariseert deze tijdens zijn dienst.

Het klachtformulier geeft een indicatie waarover de klacht gaat en of dit al is besproken met het afdelingshoofd. Door in gesprek te gaan met de gedetineerde en de betrokkenen biedt de bemiddeling van de betreffende weekcommissaris de mogelijkheid om de klacht verder uit te diepen en/of een voor beide partijen aanvaardbare oplossing te vinden. Zowel de klager als ook degene over wie wordt geklaagd worden aangezet om tot een oplossing te komen van de klacht. Lukt deze bemiddeling niet, dan wordt de klacht, voorzien van achtergrondinformatie uit de bemiddeling, doorgestuurd naar de beklagcommissie van de inrichting.

Iedere week heeft een ander lid van de Commissie weekdienst. Hierdoor blijft de werklust behapbaar en is er telkens een ander gezicht als aanspreekpunt in de inrichting aanwezig. Ieder lid geeft op zijn of haar eigen wijze invulling aan de bemiddelingen tijdens de weekdienst.

Naast het beklagformulier kan de gedetineerde via een 'sprekersbriefje' in contact komen met de Commissie van Toezicht. De dienstdoende weekcommissaris leegt bij elk bezoek de brievenbus waar de sprekersbriefjes gedeponereerd worden en kan zodoende snel tot actie over gaan. In het betreffende contact kunnen allerlei kwesties besproken worden, zoals wijzigingen in het beleid. Soms komen er onderwerpen voorbij waarvan de Commissie het gewenst vindt deze met de directie op te nemen.

Vanaf april zijn de weekdiensten telefonisch uitgevoerd. Het secretariaat heeft hierbij wekelijks het voorwerk gedaan, in samenwerkingen met BMO Hoogvliet. Gedetineerden die een klacht of sprekersbriefje hadden ingediend, werden door de weekcommissaris ingepland en telefonisch benaderd via de afdeling. Hoewel dit tot een adequaat resultaat heeft geleid, is de mening van de Commissie dat persoonlijk contact de absolute voorkeur heeft.

Het telefonisch contact moeten onderhouden met gedetineerden in de OBS heeft duidelijk tot minder toezicht op de OBS geleid. De Commissie betreurt dat dit een gevolg van de maatregelen tegen de pandemie is geworden.

De rechtsprekende taak

De beklagcommissie hield tweemaal per maand zitting onder wisselend voorzitterschap van de heer Mr. N.C. van Bellen, mw. Mr. I. Laurijssens en mw. Mr. C. Vogtschmidt. Wegens het voornemen van meester van Bellen om na medio 2021 zijn werkzaamheden bij de Commissie niet verder te verlengen, is medio 2020 een nieuw lid aangetrokken dat ingewerkt zal worden om de taken van beklagvoorzitter op zich te kunnen nemen.

Het aantal behandelde zaken steeg van 520 naar 541 met relatief veel zaken op het gebied van bejegening en ordemaatregelen met een opmerkelijke stijging van het aantal niet ontvankelijke klachten.

Bij het overgaan naar het digitale werken heeft het even geduurd voordat de mogelijkheid van tele-horen binnen locatie Hoogvliet was uitgerold. Hierdoor hebben de beklagzittingen gedurende een periode niet plaats kunnen hebben. In de loop van het jaar is deze achterstand ruimschoots ingelopen door de ijverige inzet van de voorzitters en de secretaris.

Op 11 mei 2020 vond een eerste zitting via Skype plaats. Het aantal klagers dat zich vervolgens liet bijstaan door een advocaat nam merkbaar toe en leidde tot meer punten waarop gereageerd moest worden. Het was ook niet steeds mogelijk om ter zitting overleg te plegen waardoor het aantal schriftelijke uitspraken toenam. Tot een hapering in de doorstroom heeft dit evenwel niet geleid.

Algemene beschouwingen

De Commissie had het voornemen om bij de vergaderingen ieder kwartaal een keer in te zoomen op de VMR en deze te bespreken met de directie. Na het uitbreken van de COVID-pandemie is dit onderwerp echter op de achtergrond geraakt.

Begin 2020 heeft de Commissie zich gebogen over het RSJ-advies Spanning in detentie; dit was een advies op eigen initiatief van de RSJ. Een conclusie is dat het personeel onder druk staat, door meer gedetineerden met grotere problematiek, waardoor ook de beklag- en beroepzaken zijn toegenomen. Gedetineerden laten steeds meer antisociaal gedrag zien, vaker is er sprake van verslavingsproblematiek, psychische problemen en (licht) verstandelijke beperking. Gemiddeld kan het personeel dit minder goed hanteren. Er is een toename in het aantal klachten, waarmee de klachtenprocedure judiceert, aldus de RSJ. De Commissie herkent deze signalen in haar eigen praktijk. Hoewel het personeelstekort in Hoogvliet minder nijpend is dan in andere inrichtingen, zou verdere scholing voor het personeel rondom het omgaan met complexe problematiek geen overbodige luxe zijn. De Commissie volgt de ontwikkelingen met belangstelling.

De Commissie heeft zich gaandeweg het jaar voorbereid op de uitgestelde invoer van de Veegwet, met de daarbij behorende wijzigingen in de PBW. Toen eind 2020 duidelijk werd

dat de Veegwet per 01 januari 2021 alsnog ingevoerd zou worden, heeft de Commissie daar voordeel aan gehad. Het standaard klachtformulier is door de Commissie aangepast om de opzet begrijpelijker en toegankelijker te maken voor de gemiddelde gedetineerde.

Uiteindelijk springt het toezichthouden in tijden van COVID-19 als thema in het afgelopen jaar het meest in het oog. Zowel directie als Commissie hebben zich ingespannen om alle werkzaamheden zo soepel als mogelijk door te laten lopen. Dit is in beginsel gepaard gegaan met vallen en opstaan: onderzoeken wat werkt en wat niet en de werkzaamheden telkens weer bijstellen al naar gelang de mogelijkheden dat toelaten. Uiteraard zijn hierbij niet altijd alle rechten en plichten geborgd gebleven, alle betrokken partijen zijn zich hiervan bewust. Echter hebben directie en commissie elkaar met open en kritische houding scherp gehouden in het streven naar verbetering.

Bijlage 1: totaaloverzicht 2020

Managementoverzicht per afdeling - werkvoorraden

CvT Bureau Rotterdam - P.I. Rotterdam, locatie Hoogvliet <Totaal>

2020	begin voorraad	totaal instroom	instroom klacht	instroom grief	grief naar klacht	Uitstroom													eind voorraad	
						totaal uitstroom	uitstroom klacht	uitstroom grief	doorloop tijd	gegrond	ongeground	deels gegrond	overgedragen	niet ontvankelijk	ingetrokken	ingetrokken na	ingetrokken ter zitting	afloeiing na rogator verzoek		grief afgedaan
januari	157	34	34	0	0	57	57	0	83	2	22	1	2	1	7	7	2	13		134
februari	134	44	44	0	0	50	50	0	79	2	6		1	20	7	10	4			128
maart	128	58	58	0	0	33	33	0	67	2	4		7	11	5	2		2		153
1e kwartaal	157	136	136	0	0	140	140	0	76	6	32	1	10	32	19	19	6	15		153
april	153	24	24	0	0	16	16	0	29				1	13	2					161
mei	161	47	47	0	0	24	24	0	45		3		2	10	7	2				184
juni	184	42	42	0	0	30	30	0	78		1		2	15	4	1		7		196
2e kwartaal	153	113	113	0	0	70	70	0	51		4		5	38	13	3		7		196
juli	196	54	54	0	0	45	45	0	87		10		6	11	16	1		1		205
augustus	205	56	56	0	0	67	67	0	145	2	17		8	2	34		1	3		194
september	194	43	43	0	0	70	70	0	180	7	8		1	10	43			1		167
3e kwartaal	196	153	153	0	0	182	182	0	137	9	35		15	23	93	1	1	5		167
oktober	167	51	51	0	0	55	55	0	85	1	8		6	1	25			14		163
november	163	40	40	0	0	40	40	0	123	1	10		6	10	5	1		7		163
december	163	48	48	0	0	43	43	0	94	2	7		3	13	13	3	1	1		168
4e kwartaal	167	139	139	0	0	138	138	0	101	4	25		15	24	43	4	1	22		168
Totaal	157	541	541	0	0	530	530	0	91	19	96	1	45	117	168	27	8	49		168